

Fjellvåken

Medlemsavis for Troms Turlag • nr. 1 - 2024 - 46. årgang

Velkommen til nytt redaksjonsmedlem

Natur og friluftsliv - mange interesser i skjønn forening?

Norge På Langs (NPL) i flere varianter

Naturopplevelser for livet

Troms Turlag

Ja takk, begge deler

Er det plass i fjellheimen både til vern, men også reindrift og det enkle friluftsliv? Friluftsfolket har levd i sameksistens med vern og reindrift i Troms over lang tid. Vi mener at det er plass til alle. Å ferdes i naturen er viktig for folkehelsen. Folk som bruker naturen blir glad i den og ønsker å ta vare på den. Sporløs og naturvennlig ferdsel står sterkt i vår friluftstradisjon. Slik vil vi at det skal være også i framtida. Naturverninteresser og friluftslivsinteresser kan trekke i lag.

I Troms Turlag tenker vi at en allianse mellom vernemyndigheter, reindriften, og de som driver friluftsliv i sårbare områder vil være nyttig for alle parter. Vi registrerer at reindriften og vernemyndigheter enkelte steder er på banen og ønsker at ferdsel til turistforeningshytter skal reduseres eller iallfall ikke øke. Vi har forståelse for reindriften og naturen har en tålegrense for ferdsel. Men vi kan vanskelig finne belegg for at den grensa er nådd.

Troms Turlag har ingen intensjon om å utvide aktiviteten vår i fjellet og markedsføre våre stier og hytter for masseturisme. Vi ønsker ikke å utvikle en lokal variant av «Kungsleden» i vårt område.

Vår statistikk viser at besøket på turlagshyttene de siste årene har vært ganske stabilt.

Turlagets hyttedelingsmodell legger til rette for det enkle friluftsliv med minimal tilrettelegging på hyttene. Alle våre hytter er ubetjente, i sterk kontrast til det noen litt spøkefullt kaller «rødvinsløyper» med hotellstandard i fjellheimen sør i landet. Hyttene i nord representerer et bærekraftig alternativ til store hyttefelt med arealkre-

vende infrastruktur. Her, på samme måte som i forbindelse med etablering av større vindkraftanlegg i uberørt natur, bør reindriftsinteresser, verneinteresser, og friluftslivsinteresser kunne ha felles sak.

Nasjonalparkmyndighetene har et særlig ansvar for å se til at ferdsel i nasjonalparker og verneområder foregår på en skånsom og naturvennlig måte. «Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging». Mange som besøker nasjonalparkene benytter hyttene våre. Vi tenker det må være fordelaktig at trafikken i nasjonalparkene kanaliseres langs merkede og kloppelagte stier til hyttene i stedet for at folk ferdes overallt og at det teltes rundt i hele verneområdet.

Informasjon om hvordan man ferdes i et verneområde og hvilke regler som gjelder er viktig å få formidlet. Med god kunnskap om området man vandrer i, vil turopplevelsen bli enda bedre. Ut.no er en god informasjonskanal for å nå ut til turfolket. I tillegg mener vi at tillitsvalgte i turlaget og vertskap på hyttene vil være gode ambassadører som vil kunne informere om naturen man ferdes i.

På hyttene vil vi nå ut til mange med informasjon om både reindrift og vern. Ivaretagelse av natur og gode naturopplevelser henger tett sammen. De aller fleste turgåere ønsker å kunne ferdes på en måte som er skånsom mot den mest sårbare og bevaringsverdige naturen.

Til tross for at vi i stor grad har felles interesser og felles mål, har vi dessverre særlig opplevd i Øvre Dividalen Nasjonalpark

(ØDN) at vår sameksistens er truet.

Samarbeid om viktig infrastruktur som bruer er viktig for tilgangen til områdene i indre Troms. Dette har det vært vanskelig å få til, men i januar hadde vi et konstruktivt møte med ØDN og Statskog som ga håp om en ny giv. Statskog kom tydeligere på banen og var villig til å ta ansvar for et par av de største bruene, og ØDN vil sjekke med miljødirektoratet om parken kan ta ansvar for bruer. Møtet bar preg av en mer imøtekomende og konstruktiv dialog og det er vi glad for. Det er likevel verdt å merke seg at når vi ber Statskog og ØDN om å bidra med å ta ansvar for 5 – 6 av de største bruene, har Troms Turlag fortsatt 30 bruer som vi tar ansvaret for.

Selv om vi driver hyttene med lite tilrettelegging er vi avhengig av motorisert transport til hyttene for forsyning av gass og ved og så videre. I fjor fikk vi et så sterkt begrenset transportvindu (perioden vi får tillatelse til å kjøre til hyttene) av ØDN at det var meget utfordrende å planlegge transportene. Vi vurderte en periode om vi måtte stenge hyttene. Heldigvis har vi i årets dispensasjon fått tilbake et bedre transportvindu for å frakte nødvendig utstyr til hyttene. Vi er glade for at ØDN nå viser en større forståelse for våre behov. Det tar vi som et tegn på at vi fortsatt kan få til en god sameksistens.

Men nye utfordringer står i kø. I 2023 ble det gjennomført branntilsyn på alle hyttene, et tilsyn som var pålagt av kommunen. Noen avvik ble påpekt og disse må rettes opp i år.

Vi er i den heldige stilling at vi har profesjonelle brannfolk som jobber frivillig for oss. De er også sertifisert for å ta feiing av hyttene når de først er på tilsynstur. Vi har derfor søkt ØDN om dispensasjon for transport for å få denne jobben gjort. Men ØDN aksepterer ikke opplegget vårt.

ØDN vil at brannfolkene våre må henge på

tilsynene når de kjører utstyr til hyttene.

Det betyr at våre brannfolk må på tre turer til hyttene i Nasjonalparken. Det blir gjerne turer i helg for det er stort sett i helgene våre frivillige klarer å organisere en slik transport. Våre frivillige er gjerne på jobb i uke-dagene. Det blir altså tre turer for brannfolkene i stedet for å ta alle hyttene på en tur.

Våre brannfolk ønsker å kjøre en hverdag da det er mindre folk i fjellet og det er større sjanse for komme fram til en kald ovn. Ovnene må være kalde når de skal rette avvikene og også når pipa skal feies. Målselv kommune har gitt dispensasjon for vårt foreslåtte opplegg under forutsetning av at ØDN gjør det samme.

Hvordan skal vi få forståelsen som trengs for å få utført denne jobben på en hensiktsmessig måte? Jobben er særlig viktig fordi det handler om sikkerhet for de som oppholder seg på hyttene. Igjen har vi havnet i en situasjon der vi må vurdere å stenge Dividalshytta, Dærtahytta og Vuomahytta.

Turlaget har stor forståelse for at kjøring i nasjonalparken bør begrenses så mye som mulig både av vernehensyn og hensynet til reindrifta. Vi har et styrevedtak på at vi ikke skal kjøre motorisert i terrenget på bar-mark. For oss er det bare kjøring med snøskuter som gjelder. Vi kan ikke nekte for at det fremstår som et paradoks for oss at turlaget som bare er en av flere aktører som kjører i parken, og som uten tvil er den som står for den minste andelen sammenliknet med reindrifta, Statskog, Fjelltjenesten og SNO skal måtte møte så mange vanskeligheter. Likevel, selv med utfordringene som her er presentert håper vi at vi framover skal klare å bygge tillit og forståelse slik at vi får til en sameksistens med vernemyndigheter og reindrift.

Tekst og foto: Arnulf Sørum

Fra Redaksjonen

Av Nina B. Cheetham

Så er 2024 godt i gang og turopplevelsene, korte eller lange, har forhåpentligvis allerede gitt mange gode minner. I skrivende stund kan vi se tilbake på en mørketid av de sjeldne og en nydelig start på året, etterfulgt av litt storm og uvær.

I Troms Turlag har det allerede vært stor aktivitet som vanlig. Hyttetilsynsmøte og årsmøte er avholdt, referat fra tilsynsmøtet annet sted i dette nummeret av Fjellvåken. Vi kan med spenning se frem til ny hytte i Lakselvdalen, Karibu, som er under oppføring. Det meldes om stort dugnadsbehov for å ferdigstille hytta, her er det bare å melde seg på!

For oss i Fjellvåken er det en glede å kunne melde om at vi har fått et nytt redaksjonsmedlem. Han presenterer seg selv! Finn blir vårt ungdomsalibi, vi er veldig fornøyde med å få med oss en ung mann med mange gode ideer og stor skrivelyst. Finn slår et slag for nærtur i sitt bidrag i dette nummeret. Vi har ikke fått så mange innlegg fra distriktet til dette nummeret så vi satser på mange bidrag fra dere rundt i fylket til neste nummer.

Fra i år har DNT bestemt at Fjell og Vidde bare skal utgis fire ganger i året. Det får også betydning for Fjellvåkens utgivelser. I diskusjon med styret har vi derfor besluttet at Fjellvåken fra i år skal komme med to nummer i året, ikke tre som har vært vanlig tidligere. Dette skjer fordi det blir for korte intervaller med de nye utgivelsestidene for Fjell og Vidde. I år vil derfor Fjellvåken sendes ut med Fjell og Vidde nummer 2 og 4, fra neste år blir det sendt ut med nummer 1 og 3. Da vil både sommer og vinterhalvåret dekkes og utgivelsene fordeles utover året. Vi har fått mange positive tilbakemeldinger på at Fjellvåken er et verdifullt bidrag til medlemskapet og det er vi veldig glade for. Vi fortsetter våre faste spalter «Ildsjel» og «Min tur». Vi ønsker innspill og forslag til stoff fortløpende og håper at vi kan innfri forventningene og målsettingen med bladet også med to nummer per år.

God lesing!

Nærtur i Botanisk hage i Tromsø Foto: Nina B. Cheetham

Velkommen til nytt redaksjonsmedlem!

Tekst og foto: Finn Jürgens

Hei alle sammen!

Etter den inspirerende lesinga av forrige Fjellvåken falt blikket mitt tilfeldigvis på ei liten setning som sto på baksida av heftet. Der var det skrevet at redaksjonen ønsket seg flere som kunne delta i det redaksjonelle arbeidet. Dette hørtes jo veldig bra! Som person med natur og skrivning/tekstbearbeiding som hovedinteresser, virket redaksjonsarbeid i Fjellvåken som en treffende måte å bidra til DNT på. Raskt ble kontakt-eposten sendt, og vipps, så er jeg her:

Mitt navn er Finn Jürgens, 23 år gammel, og jeg er for tida mastergradsstudent i arkeologi ved UiT. Mine hovedinteresser er samisk kulturarv og objekter/bygninger fra nyere tid (se også artikkelen om Varden senere i dette heftet). Bortsett fra arkeologien er jeg generelt interessert i språk, litteratur, trening, og ikke minst, natur. Det er særlig den nordnorske naturen som tiltrekker meg,

med flytende overganger fra havlandskap, via bratte fjell til langstrakte vidder. Hele året rundt brukes mesteparten av fritida på å utforske det flotte landskapet, med truger, ski, sykkel eller til fots. Men det er så mye jeg likevel ennå ikke har fått sett; en lang skitur over Finnmarksvidda eller en flerdagstur på Hardangervidda står definitivt på to-do-lista.

Men ved siden av tidskrevende studier og helt nødvendig friluftsliv har jeg altså likevel god nok tid og lyst til å bidra til Fjellvåken i framtid. Det handler til dels om det personlige kontaktnettverket utenfor universitetet. Men trolig enda viktigere er deltakelsen for å sikre Fjellvåkens framtid. For selv om mine to dyktige «sjefer» (Ellen og Nina) helt sikkert vil holde på i maaange år til, er det alltid bra å spre dugnaden til de yngre generasjonene. Og hvem vet, kanskje vil også min arkeologiske bakgrunn vise seg å være interessant for lokale turelskere.

Vi leses!

Finn på tur

Terje på Langs

– Norge På Langs (NPL) i flere varianter –

Av Ellen Marie Ingulfsvann

Å gå Norge På Langs er en egen greie. Det finnes egne lister over registrerte NPL-gåere. Jeg siterer her fra introen på NPL-nettsida: «Lista inneholder de aller fleste turene som har blitt gjennomført til fots, på ski eller på andre måter av egen kraft. Sykkelturer er ikke tatt med, siden det er en litt enklere måte å forflytte seg på. Norge på langs er en klassisk langtur mellom Lindesnes og Nordkapp. Turen strekker seg over 3000 km og er fullspekket med opplevelser og møter med mennesker og natur.

Just og Terje planlegger

Et minne for livet!

De fleste starter ved fyret på Lindesnes og går til Nordkapp eller til det nordligste fastlandet på Kinnarodden. Noen går om sommeren og starter da gjerne i nord for å unngå snø og vinter ut på høsten. De sprekeste gjennomfører denne turen på 60-70 dager, men de fleste tar seg god tid og nyter turen i 3-5 måneder. Ikke alle har anledning til å ta fri så lenge, og da er det et godt alternativ å gå etappevis.»

Første mann som er registrert er Bjørn Amsrud i 1966. Men i 1951 gikk en gruppe speidere fra hele landet en gruppevis stafett, Roverstafetten. De bar med seg ei budstikke med et budskap fra daværende kronprins Olav. Flere har gått to ganger eller mer og variert mellom padling, roing, sykling og ski. Lista inneholder 518 turer i perioden fra 1951 til utgangen av året 2023. Det er utgitt 18 bøker fra noen av turene. Flere har også samlet inn penger til veldedige formål.

Mange har gjort det og mange vil fortsatt gjøre det. Hva driver dem, og hva er motivasjonen?

Jeg har snakket med Terje Berg. Han har ei meritt-liste på tre NPL-varianter! Terje blir 75 år i år og har brukt beina flittig hele sitt liv. Han jogget alltid til jobben som anestesisykepleier på UNN. Fortsatt går han lange turer hver dag.

Sykkeletappe fra Gjendesheim

Første NPL gikk han på ski fra Ljosland (nord for Kristiansand) til Nordkapp i 1992 sammen med Just Thoner. Just jobbet som anestesilege på UNN og begge søkte om permisjon som ble innvilget. Motivasjonen var en laaang tur på ski. De står som nr. 21 på NPL-lista. De startet tidlig i februar og opplevde at de måtte tråkke alle spor selv. På denne turen sov de hovedsakelig på DNT-hytter og skryter av høy standard og særlig at de hadde matdepot på de fleste hyttene. Av familien i Tromsø fikk de tilsendt 10 forsendelser av depot med mat og utstyr som de trengte underveis. En morsom historie er at Terje blant annet hadde kjøpt inn 80 snickers på tilbud slik at de kunne feire hver grad med sjokolade. Hans unge datter kom over dette fristende lageret, så beholdningen rakk ikke til alle depot. Av egne lommpenger måtte hun derfor kjøpe nye snickers til full pris for å erstatte «svinnet». En annen artig historie er at de fikk låne en mobiltelefon for å kunne kontakte familien. Saken var at telefonen veide 2 kg. Etter et kraftig uvær i Setesdal hvor en engelsk soldat frøs i hjel, ønsket de å melde hjem at alt var vel med dem. De fant en høy topp med utsikt til en sender og nesten utsikt til kysten, men ingen kontakt med abonnenten. To kilo ubrukelig telefonen ble derfor returnert hjem ved første anledning. Dårlige skiforhold medførte at de måtte sykle fra Gjendesheim til Røros.

Sykkel Magerøya

En utedo med sju-seter i Trøndelag har også lagt seg på minnet. I Børgefjell kom de til ei nedsnødd hytte med ei knust rute ved døra. Det var uvær og de var våte og kalde. De tok sjansen på å ta seg inn der og la seg for natta. I 3-4-tida på natta våkner de av bikkjer og scootere. Det var samer med en stor reinsdyrflokk som ankom. Samene var ikke blide, men de kom i prat. Kona til Terje var syngedamen Sissel Kvambe. Det viste seg at sønnen hadde vært på konsert med Sissel. Det bedret stemningen. Veden ble betalt og de fikk en kassett med Sissel Kvambe. Senere holdt de kontakten med julekort og telefonprat.

I Finnmark skal de også krysse finskegrensen. De kommer til et grensejerde og finner at ved å gå via tollstasjonen, betyr det 100 km ekstra distanse. De velger å krysse. Finske grensevakter fant disse sporene og fulgte sporene inn i Norge. Der fant de hytta de hadde overnattet i og dermed også gjesteboka. Følgelig ble de innkalt til forhør på politihuset i Tromsø etter hjemkomst. Episoden fikk ingen konsekvenser. Ved ankomst Skaidi var depotene ganske tomme. De kjøpte 8 store koteletter, 2 kg potet, 2 pk surkål, tre løk og masse smør til middag og ei stor kake til dessert. Bare en time etter middag spiste de et helt brød igjen.

Sekstiseks dager brukte de på turen som var på 2529km. De møtte mye folk hele veien og hørte nye dialekter hver dag. De opplevde

Elgkjøtt på Argaladhytta

å bli godt mottatt av alle de møtte underveis. «Nordmenn liker folk som går på ski».

Neste år i 1993 spør en annen kollega på anestesien, lege Geir Bjørsvik, om Terje vil være med på noe sprøtt!?! Ja, det ville han. «Skal vi løpe Norge På Langs?» Jaaaa! Geir var en habil løper. Terje hadde ikke mye løper-erfaring, men kondisen var på plass. Ny permisjon ble innvilget. Denne gangen starta de 20.mai fra Nordkapp. Dagsetappene var på cirka 62 km. Rundt 20 venner og kolleger var med i støtteapparatet. De kjørte følgebilen med combi-campen og fant strategiske overnattingssteder. Andre ganger var det tilfeldige personer underveis som bidro. Etter cirka 500 km fikk Geir skader og måtte gi seg. Terje fortsatte alene. Fra der følgebilen ble parkert, løp Terje ei mil og så ei mil tilbake før han kjørte følgebilen to mil frem igjen. Og sånn gikk no dagen...

Min svigerfar og kona kjørte combicampen hans i Trøndelag. Svigerfar kom i prat med en kar på en bensinstasjon og fortalte at han var hjelper for en som løp fra Nordkapp til Lindesnes. «Han burde skytes så gal er han» var responsen! Terje minnes at det var veldig slitsomt og utfordrende å løpe i motvind og regn, og det var det mye av. Han synes også biltrafikken var krevende den gang i 1993. Men han så mer rundt seg. En dag så han 6 rådyr og masse blomster. Den som kjørte følgebilen hadde hverken sett rådyr eller blomster. De fikk med

seg kr.5000,- i «sponsorpenger» fra sykehudsdirektør Knut Schreuder, Drytech til utprøving og 5 par løpesko av Kjell Inge Røkke. Terje løp 2518 kilometer på 41 dager.

Motivasjonen for en ny NPL i 1994 var kun ønsket om å gjennomføre verdens lengste triathlon! Denne gangen startet Terje alene på Nordkapp St.Hansaften. Han hadde satt i stand en fem år gammel sykkel med tre gir. Hjulet hadde for lange eiker, så han punkterte allerede da sykkelen ble kjørt om bord på hurtigruta på vei til Honningsvåg. Han fikk hjelp av en av mannskapet til å få den reparert før Honningsvåg. Det var samme dårlige været med regn og masse motvind fram til Trøndelag. Alle tunellene i Nordland var ei utfordring. Fram til Mosjøen sov han i telt. I Mosjøen ble han lei av motvinden, så han tok toget fra Mosjøen til Namsskogan. Der syklet han tilbake til Mosjøen for å slippe å sykle i motvind. Så tok han toget tilbake til Namsskogan og syklet videre sørover. Været ble bedre og fra Trøndelag sendte han hjem det meste av campingutstyret. En dag kunne han sykle i bar overkropp. Solkrem hadde han ikke, så han ble skikkelig brent og fikk voldsomme smerter. Fikk ordnet en legetime og fikk laserbehandling for å kunne få sove. Videre syklet han på natta og sov under trærne på dagen. Fordelen var mindre bil-trafikk, og han kunne sykle noe på motorvei. Samt mindre sol.

Den mest ubehagelige episoden hadde han nær grensen til Telemark. En bil kommer mot han, personen ruller ned vinduet, tar frem en pistol, sikter på han – og skyter. Terje holdt på å sykle av veien, men ble heldigvis ikke truffet. Terje anmeldte saken til politiet i Skien. Responsen der var at de sa at de hadde hørt om mannen!?? Ingen ting ble gjort.

Sykkelen var elendig og ble aldri låst. Egentlig håpet han den kunne bli stjålet. Men det skjedde ikke og den holdt helt fram. Terje syklet cirka 200 km pr dag og brukte 13

dager fram til Lindesnes.

Terje har ingen planer om flere varianter av NPL Han hadde stor glede av disse turene han gjennomførte. Han fikk ingen skader eller slitasje som hindret han i gjennomføringen. Han sitter igjen med opplevelsen av at Norge er et utrolig variert og fantastisk land!

Kilder:

Terje Berg
Norge på langs-lista
Avisartikler

Foto: Just Thoner og Terje Berg

Frokost i Hirvasvoupio

På hjul med Berg

Ildsjel

– Altmuligmannen som kan alt mulig

Av Nina B. Cheetham

Du kjenner sorten; den typen som alltid tilbyr å hjelpe, som har en løsning på hva det skal være og som finner nytte i de rareste ting. Troms turlag er så heldig å ha flere eksemplarer av begge kjønn i «sin stall». Denne gangen skal dere bli litt kjent med Magnar Uvsløkk, utvandret fra Rennebu i Trøndelag til Tromsø i 1993. Anledningen var jobben med å bygge opp Tromsøs avdeling av firmaet RAMIRENT. Der er han altmuligmenn innenfor bygg og ledelse, og det passer jo også perfekt for jobben han gjør i Troms turlag.

Turlivet førte han og samboer Anne Julie Klæboe inn i områdene i indre Troms og til hyttenettet der. Det fikk følger, for etter en stund meldte tanken seg, hvorfor ikke involvere seg i turlaget? I 2009 ble han og Anne Julie tilsyn på Nye Gaskashytta og der har de vært siden. Han gikk i tilsynslære hos Bernt Løvli og det var «store sko» som skulle fylles på Gaskastunet når Bernt og Selma sluttet, men det klarer de på en utmerket måte.

Magnar er skrudd sammen på en helt spesiell måte. Hvis han er på et hyttebesøk og ser noe som er litt på «halv tolv», som trenger å fikses eller ordnes, så gjør han nettopp det. Av og til i så stor grad at det kan gå litt utover turplanene den dagen, noe Anne Julie bemerker. Hun er for øvrig selv med i hytteutvalget!

Spør du Magnar om hjelp til noe får du sjelden eller aldri nei; «det er bare hyggelig

Fra Jøldalshytta i Trollheimen på tur opp til Trollhetta

å jobbe og delta der det trengs» er hans mantra. Han har i tillegg til tilsynsarbeidet på egen hytte vært med på oppussing av Gamle Dividalshytta og innredningen av Dærtastua, i tillegg er han med i merkeutvalget i Troms turlag. Magnar presiserer betydningen av teamarbeid og god ledelse, og trekker frem godt samarbeid som blant annet resulterte i vellykket oppjekking av Gaskashytta i fjor. I skrivende stund planlegges veddugnad og rundvask på Gaskas. Der er det en fast dugnadsgjeng som deltar, men Magnar mener det er av stor betydning å rekruttere nye og yngre medlemmer til dugnadsarbeid. De vil kunne oppleve at det ikke bare er jobbing på dugnadene, men

også god mat, naturopplevelser og «artigheter». I tillegg treffer man mange trivelige folk som kommer innom hyttene, gjerne utlendinger som skryter uhemmet av hyttene. Han håper at flere yngre vil la seg friste.

Det blir heldigvis også tid til litt annet enn dugnadsarbeid. Trollheimen er favorittområdet hans fra tiden før han flyttet nordover, men når han og Anne Julie drar på tur i Troms sammen med de to firbeinte turvennene, er det gjerne Dærtområdet som trekker. Både det og Altevannområdet er blant favorittene i indre Troms. Toppturene er det de to sønnene som tar seg av, Magnar trives best i «viddeterreng».

Foto: Anne Julie Klæboe

En liten bålrest

På vintertur inn til Gasgas

Nærtur rundt Varden – i fortidas spor

Av Finn Jürgens

Liker du å være ute i naturen, men synes samtidig at det å lete etter spiselige vekster, alle slags sopp eller å identifisere fuglearter ikke er helt din greie? Frykt ikke – det finnes definitivt andre, mindre «naturlige» ting man kan se etter når man går tur. Og til det trenger man heller ikke å reise langt. La oss for eksempel ta buss 20 eller 42 mot Stakkevollan og gå av ved stoppen «Stakkevollan skole». Fra busstoppen spaserer vi så et lite stykke ned til lysløypa som ligger på høyre sida. På denne brede veien kan alle bli med på tur; barnevogn, rullestol og rullatorer med litt kraftigere hjul klarer seg godt her. Men de som gjerne vil få enda litt mer turfølelse, kan ta en av de mange andre mindre stiene – (nesten) alle veier fører til Varden.

Når vi nå altså vandrer her i retning av vanntanken, er det på tide å fortelle litt mer om de nevnte «tingene» som man kan oppdage på denne turen. Det dreier seg om rester og ruiner fra andre verdenskrig. Som sikkert mange vet, og noen trolig også har erfart selv, var Tromsø under 2.verdenskrig et tilholdssted for store nazistiske styrker som okkuperte byen. Den 13. juni 1940 kom det første regimentet til Tromsø. Kort tid etter okkupasjonen overtok de sjøflyhavna på Skattøra, i dag kanskje mest kjent gjen-

nom navnet til bussholdeplassen. Flyplassen ble utbygd, og to tunge luftvern batterier var stasjonert på Nordtromsøya. Men i tillegg til disse større, vanligvis omtalte, stedene, etterlot okkupantene seg en del flere materielle levninger. Skytestillinger, løpegraver (ei fordypning der soldater kan forflytte seg skjult), bunkerser, hustuffer, piggråd, søppeldunker og trolig en god del mer befinner seg nemlig fortsatt i terrenget.

Dette er de tingene som vi kan holde utkikk etter når vi nå snur oss mot høyre før

vanntanken og følger den mindre turstien videre i retning Varden. Turdeltakerne med hjul kan gjerne fortsette på den brede lysløypa – utsikten mot Kvaløya er minst like fint herfra. Vi andre går imidlertid på stien opp og ned gjennom småkupert terreng, til tider dekket av kratt, deretter bar bakke med steiner og så følger myrpartier der klopper sørger for at vi kommer oss tørrskodd videre. Kanskje ligger det allerede noen piggråddeler rundt oss? Før de første virkelige strukturer kommer, må vi gå enda litt videre. Men (barne-)barna kan definitivt allerede sendes ut på jakten etter groper og skjul langs veien.

Mens ungdommet utforsker området, kan vi andre bruke dette avsnittet til å tenke litt på fortida og hvordan den kommer til syne i nåtida. Spesielt stas er det selvfølgelig når det for eksempel blir funnet en sølvskatt eller ei rik grav fra for leenge siden. Disse får gjerne medieoppmerksomhet, blir prioritert i (arkeologiske) undersøkelser og blir til slutt ofte tilgjengelig i nasjonale databaser som Askeladden. Men som området her på Varden viser, omgis vi også av tallrike levninger fra nær fortid. De fysiske sporene fra 2. verdenskrig er ikke til å overse. I det minste når snøen er smeltet bort og buskene ennå ikke har grodd over hele terrenget. Når vi altså er kommet til omtrent halvten på veien mot Varden, kan vi se oss til venstre og kanskje gå litt av stien (men trå varsom, ikke forstyrre unødvendig) for å se om vi oppdager noen groper. Disse har trolig vært skytestillinger. Eller søppeldunker. Eller de ble laget til nå ukjente formål. Vi kunne trolig brukt hele dagen bare på å gå gjennom dette området, lete etter spor og tenke over hvordan tida går, hva som blir igjen og hvordan dette påvirker oss.

Men nå må vi bevege oss videre, vi skal jo nå toppen til Varden. Radiostasjonen er allerede synlig langveisfra. Derfor er det bare å følge veien, de neste tydelige krigssporene

er først på toppen. Med mindre du kanskje oppdager noen på egen hånd! For selv om Riksantikvaren i de siste årene har økt fokuset på krigens fysiske kulturminner, med målet om å danne seg et enda bedre bilde av krigens forløp i Norge, så er dette fremdeles avhengig av stor frivillig innsats. Her i Tromsø bør blant andre lokalhistorikeren Bjørnar Nybrott nevnes, som er en svært viktig bidragsyter for nyere lokalhistorie i området. Større arkeologiske registrerings- og forskningsprosjekter er derimot gjerne forbeholdt store, ofte skriftlig nevnte, strukturer. Som det nye skiltet som nå endelig har kommet på Sydspissen og som forteller om fangeleiren som engang befant seg der. De mindre «oppsiktsvekkende» rester fra fortida, som groper eller piggråd blir derimot sjeldnere objekt for forskning eller vern. Ofte blir de oppfattet som uønsket, eller til og med som forsøpling.

Men når vi nå altså har kommet oss opp på toppen av Varden, kanskje litt svett, og muligens etter litt lokking med kvikklunnsj, så kan vi ikke se bort ifra at de mange skytestillingene rundt oss helt tydelig viser oss at fortida aldri er helt borte.

Slik kan vi begi oss på veien nedover igjen, enten tilbake til start, eller som alternativ ned mot Nordøyvegen og busstoppet Tunvegen vest. Her kan vi trekke pusten, nyte et siste snev av den friske luften på turstiene og ta turen hjemover igjen. På veien kan tenke videre på turgåinga med en oppmerksomhet på fortida, hva det gjør med oss når vi beveger oss gjennom terrenget mens vi er bevisst på sporene som vedvarer. Begynner vi å forestille oss hva som kan ha skjedd der? Hvilket menneske lagde det som vi nå iblant nærmest snubler over? Det å la barna fortelle sin egen historie om det, hva de tror, kan for øvrig være en fin måte å motivere dem på og kanskje gjøre bakken til toppen litt mindre bratt. Bortsett fra denne lekende omgangen med materielle

levninger må vi imidlertid være bevisst på de mer problematiske sidene ved disse. Relikter fra andre verdenskrig kan uten tvil vekke onde minner fra den tid, og det er trolig ikke alle som ønsker å bli påminnet om det når de går tur i den egentlig fredelige naturen i nærområdet på Tromsøya.

Og spesielt miljøvennlig er piggråden jo heller ikke. Overordnet sett er meningene om krigens kulturarv delte. Om det er nødvendig å ta opp i et turhefte, kan trolig diskuteres. Men samtidig mener jeg at det, siden det unektelig er der, kan bli til et godt utgangspunkt/mål for en tur i nærområdet som egner seg for hele familien. Og som kanskje også skaper interesse for friluftslivet hos dem som ikke er mest interessert i planter og dyr.

Innlegget er basert på informasjon fra flere lokalhistoriske bøker, forskningsar-

tikler og ansatte ved arkeologi i på UiT. Selv om jeg har lest meg opp en god del, er jeg på ingen måte ekspert. Dette skulle imidlertid ikke være en vitenskapelig artikkel, men et innlegg som skaper motivasjon for turer, samt at det gir noen tankeanstøt. Teksten skal heller ikke gi uttrykk for en tydelig posisjonering, men snarer åpne for diskusjon om fortida og med dette fortidsperspektivet vise enda en måte å gå tur på.

For å erfare mer om krigen i Tromsø anbefales det derfor Tromsø forsvarsmuseum og for eksempel følgende bøker:

Christensen, Pål 1995. Ishavsfolk, arbeidsfolk og fintfolk. Utg. Tromsø kommune.

Fagertun, Frederik 2022. Andre verdenskrig i nord : 1 : Overfall og okkupasjon (Vol. 1). Orkana akademisk

Skytterstillingvarden Foto: Stein Farstadvol

Natur og friluftsliv – mange interesser i skjønn forening?

*Fokus på ytterpunktene - «artsfreaken» og «triptelleren»
En enkel guide til å forstå forskjellige måter å ferdes i naturen på*

De fleste av oss har et forhold til natur og friluftsliv, javel. Men, innrøm at vi har temmelig forskjellig tilnærming til natur og friluftsliv. Vi er ute i naturen på ulike måter. Vi liker forskjellige ting når vi er der. Ikke bare er folk ulike, men hver og en av oss kan finne på å gjøre temmelig forskjellige turer med forskjellige folk og fokus, fra en dag til neste. Selvfølgelig vil du si, bare se på de forskjellige natur og friluftslivs-organisasjoner. Naturfokus er en ting og friluftslivs-fokus andre aktiviteter og organisasjoner noe annet, eller? Jada, greit, men jeg vil nå likevel få peke på noen meget vesentlige forskjeller.

Vel vitende om at de aller fleste mennesker ikke er helt ensprede, vil jeg forsøke å definere ytterpunktene, som jeg freidig nok har kalt artsfreaken og triptelleren. Jeg kjenner personlig både temmelig rene artsfreaker og triptellere. Altså de finnes i nokså rendyrket utgave, gjerne i en stue nær deg. Jeg vil ikke nevne navn! Selv vil jeg som regel si at jeg tilhører den majoriteten som plasserer et sted imellom, selv om jeg nok kommer nært et av ytterpunktene en og annen gang, ganske ofte faktisk. På oss selv skal vi bli kjent med ytterpunktene.

Først, hvem er de to:

Den første kan vi kalle artsfreaken. Artsfreaken er bare opptatt av naturen selv, gjerne med fokus begrenset mot en art eller en gruppe arter (eksempelvis fugler, bier eller blomster). Arten og artens levemiljø og forutsetninger er fokuset. De er opptatt av det som har med levende arter å gjøre, er ofte uforståelig kunnskapsrike innen sitt område. Artsfreaken har stor glede av å oppleve naturen og spesielt artene, forstå det de gjør, iaktta deres bevegelser, se på deres samspill og glede seg over deres suksess. Så kan han/hun litt mer til neste gang. Spesialkunnskap er en vesentlig del av artsfreakens liv. Man skulle tro alle disse var akademikere, men nei da. Det fungerer å være smalt opptatt av det vesentlige i livet også.

Boloria Euphrosyne

På tur er egen bevegelse kun et mål til å få oppleve gledene ved arten(e) i naturen. Egen kropps- bevegelse er uvesentlig ut over å finne, se, være i og oppleve artene. Naturen er målet, og veien er uvesentlig.

Den motsatte enden av skalaen har vi triptelleren: Triptelleren har sin glede knyttet til bevegelse, i friluftsliv for bevegelsens skyld. Det blir viktig å komme til målet, til topps, nå fram, gjerne så raskt eller så mange ganger som mulig. Det viktige med turen er det som kan telles og kvantifiseres. Det beste er å telle antall turer, kilometere, sekunder og puls. Triptelleren har stor glede av å kjenne at han/hun kommer i bedre form, klarer mer og er raskere. Målet er hurtigere, lengre, med raskere pulsstabilisering. Målet er målet. Ikke et ondt ord om det. Artsfreaken er en drøm for kostholds-ekspert og et forbilde for folkehelsen. De som selger pulsklokker tjener til et levebrød på dem.

Triptelleren skal raskt fram, men mange som i hovedsak er triptellere gleder seg over naturen, lyset forholdene. Det er fint med flotte forhold, for da kommer du fortere fram. Gjerne som en del av utfordringen og læringen. Naturen er likevel noe helt annet enn å springe rundt i bygatene.

Disse to utgjør ytterpunkter, men er begge opptatt av utfordringene med og føler gledene i naturen. Men altså, de er åpenbart forskjellige.

På leting etter den norske folkesjelen

Heldigvis befinner de fleste av oss et sted imellom. Personlig kan jeg godt fordype meg i en fugl (skjer ganske ofte), ei humle, en sommerfugl eller en hval, for å nyte synet eller gjerne fotografere dem. Jeg delta også på et løp, en sjelden gang. Sjeldnere og sjeldnere faktisk. I slike sammenhenger er min rolle enten nokså nært artsfreaken eller triptelleren, og begge deler er helt greit. Jeg liker faktisk begge deler

For å være helt ærlig. Noe av det morsomste jeg gjorde sist sommer var å gå en krevende topptur, (en travers på ei fjellrik øy), der det dukker opp flere fjell-arter underveis, og så ta seg tid til å se på og fotografere disse. Snakker om dobbel glede. Svette seg opp stupbratte fjellsider i krype/klatre-positur, for så å si med og beundre ei polarhumle på toppen. Ja det er dobbel glede, minst, kanskje trippel.

Neivel, så er jeg sikkert ikke så spesiell som jeg vil ha det til. Det er nok ganske mange av oss som kan kombinere disse to, men det er nok enda flere som i hovedsak føler seg hjemme mot et av de to ytterpunktene? Dersom det er sant, innse det, reager kreativt og finn din perfekte tur-mach. Har du ikke opplevd at det er noen det er lettere å gå på tur med enn andre? Kanskje også du har opplevd at noen er så forskjellige fra deg at det blir med den ene turen? Var det en naturlig avslutning, eller fant du på noe for å slippe flere turer? Vel, de beste tur opplevelsene har du nok med noen som matcher deg - i grunnholdning og interesse. Eller i alle fall er det en fordel at vi kjenner og aksepterer hverandres forutsetninger før turen. Det er vel et poeng å ikke ende opp med feil turkamerat?

Hvordan tester og klassifiserer vi oss fram til riktig turkamerat?

Test 1:

Du liker å gå turer med en viss treningseffekt, men vil ikke kalle deg tripteller: Hvis du vil gå en tur før det blir mørkt og vil unngå å bli sinket hele tiden av en/ei som hele tiden stopper og skal se på ei marihøne, ei brushøne, eller skal bare høre litt på fuglesangen og så videre, avslør artsfreaken slik: Sjekk fottøyet- ikke akkurat siste mote i løpesko, heller litt tunge støvler? Jakken - litt solid, eldre? Fotoapparatet, tungt med lang linse eller makro objektiv?

Har vedkommende med kikkert eller lupe? Mistanken er styrket, du har så godt som avslørt en. Enda klarere blir det når vedkommende faller lenger og lenger bak. Selv uten klassiske dårlig-kondis tegn blir turkompisen lenger og leger bak, og unnskyl-der seg hver gang med at han/hun så ditt og hørte datt (som du aldri har hørt om- bare tull selvfølgelig).

Trekk konklusjonen: Her vil du ikke nå målet, selv om det bare er en liten ettermid- dagstur. Konklusjon: Ikke bestått. Spør deg selv- er det greit, eller bør jeg finne noen annen? Kanskje skape en mykere avskjed ved å foreslå noen din ex turkamerat passer bedre sammen med noen du kjenner? Artsfreaker kan være ganske sensible.

Test 2:

Du liker å få med deg de opplevelsen natu- ren har å by på, men vil ikke akkurat kalle deg en artsfreak. Sjekk om du har hengt deg på en overivrig tripteller som vil ta pusten fra deg i første kneik? Start med å sjekke vedkommendes utstyr. Har alt lav luftmot- stand og mye striper, bli mistenksom. Minst en pulsklokke nullstilles. Du kan fremdeles bli lurt dersom vedkommende har superut- styret på vask, og tar på seg nest beste utsty-

ret på turen. Da kan de se folkelig ut. Sjekk da det sikreste trikset, den totale manglende artskunnskap og -interesse. Da klarer ved- kommende ikke å la seg forsinke i mer enn 7 sekunder, uansett hvilket sensasjonelt funn du har oppdaget: Det gjøres raskt og effek- tivt ved å stoppe og peke på første interes- sante, gjerne fargerike fugl på turen. Da sier du: - nei er det ikke en rødstrupe? Så artig! Dersom turkameraten da svarer: ja...? snur seg og går videre innen 7 sekunder er testen: Ikke bestått. Klarer ikke å holde fokus på de mest interessante arter. Du har funnet et typisk tripteller trekk - raskt fram, uansett om det måtte gå en albino elg forbi på 10 meter.

Jeg avslutter med et godt råd: Har du fun- net din perfekte turkamerat er saken grei. Du velger din turkamerat selv, og din moti- vasjon er bare din. Jeg synes jeg hører helt hit alle fnysene fra folk som i alle fall ikke er bare triptellere eller bare artsfreaker. Husk da at dette er bare et godt råd fra en som har vært på forskjellige turer i livet. Finn deg en god match og dra lykkelig på tur.

Tekst: Oddvar Hagen

Foto: Oddvar Hagen og

Ellen Marie Ingulfsvann

På vei til Trehørningen Foto: Oddvar hagen

Observasjonsøvelser i naturen

Hva ser, hører, lukter eller kjenner vi på vi når vi er ute i naturen? For å skjerpe hodet og sansene våre kan vi gjerne tenke over dette eller diskutere med en turkamerat. Vet du navnet på de ulike fuglene du ser eller hører?

- ◊ Hvilke planter observerer du?
- ◊ Hvilke treslag passerer du?
- ◊ Finner du lav eller mose i nærheten?
- ◊ Får du øye på noen insekter?
- ◊ Hvilke bergarter finner du på din vandring?
- ◊ Er du på fjellet, hvilke fjelltopper gjenkjenner du?
- ◊ Har du sett noen dyrespor hittil eller observert noen dyr på turen?
- ◊ Fins det maurtuer i området?
- ◊ Kan du definere noen lukter der du er nå?
- ◊ Finner du noe du kan smake på eller spise i omgivelsene rundt deg?

Foto: Ellen Marie Ingulfsvann:
Hjertet viser vei

- ◊ Er du ved sjøen, er det flo eller fjære akkurat nå?
- ◊ Hvilke bløtdyr fins i fjæresonen?
- ◊ Kjenner du noen tang - og tarearter?
- ◊ Du ser kanskje ikke månen akkurat nå, men vet du om den er full, i ny eller ne?
- ◊ Hvordan vil du beskrive været der du er?
- ◊ Dersom det er vind i lufta, hvilken retning blåser den?
- ◊ Hvor trives du best i naturen: på fjellet, ved fjord, fjære, strand eller vann, ute på havet, i skogen eller i innlandet, i hagen, i byparker eller andre steder som ikke er nevnt?
- ◊ Dersom du går alene på tur, tenk etter om du da observerer mere og bedre.
- ◊ Dersom du går sammen med andre, deler dere kunnskap og erfaringer fra naturlandskapet?

God tur i friluft!

Vibeke Bårnes 2024

Finnheia – min tur

Til Kvanntoryggen på tur:

Kvanntoryggen er ryggformasjonen som strekker seg fra Sørelva i Håkøybotn og til Langvannet ovenfor Larseng. Du kan parkere i Håkøybotn, og gå flere veier for å komme inn på Kvanntoryggen.

Denne julimorgenen går turen opp på langs Finnheias østre side. Terrengsykkelen og badebuksa er pakket i bilen. Været er varmt, som det ofte var denne rekordsommeren i nord. Jeg kjører opp etter veien mot gravlundene i Håkøybotn. Det er stille i byen, stille i fjellet, ingen biler å se noe sted.

Nærvær i det grønne.

Bilen er parkert, og jeg trekker inn lukten av Finnheia og juli i nesen. Vi pakker på oss hjelmer og sekk, hunden og jeg. Så sykler vi innover langs Sørrelva, som kommer fra Finnelva. Det er lite vann igjen i elven. Stien er ryddet og kloppet av initiativtakere fra kommunen, og gir en meget fin inngang til terrenget innenfor. Først gjennom tett gran-skog, så åpner det seg litt, før terrenget begynner å stige litt, når vi beveger oss opp på Forråsen. Forråsen er nedre deler av en morenerygg fra siste istid, som vi skal følge på denne turen. Oppå Forråsen finner vi gamle store bjørker og en og annen furu. Terrenget er tørt, og stien er nydelig for å sykle, vi vinner raskt høyde og kilometer.

Etter hvert krysser vi over på Kvanntoryggen, og får et lite myrtjern på høyre hånd. Fristelsen blir for stor, varmen og muligheten for et morgenbad, vi stuper i det. Kleggen holder oss med selskap, ellers er det ingen å se.

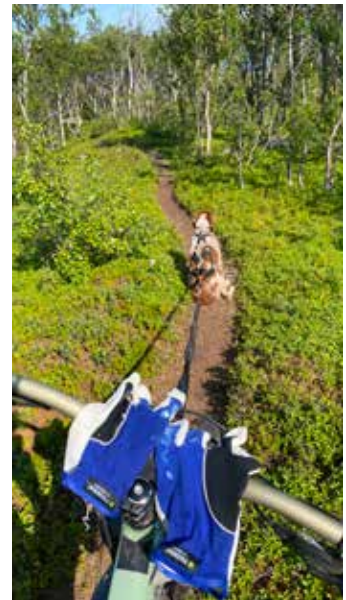
Vi fortsetter innover langs Kvanntoryggen, og finner blokker som tyder på isbreens bevegelser under siste istid, da denne moreneryggen ble avsatt. Stien svinger seg elegant gjennom terrenget, og er nydelig for så vel fotturister, små barn på oppdagelsesferd som terrengsyklister. Den går opp og den går ned langs ryggen, i skog og åpne glenner, stort sett kan vi sykle hele veien. Og det beste av alt denne juli-dagen, vi finner jevnlig badevann, der vi kan skylle vekk kleggen. Stien leder oss til Langvannet. Dette er drikkevann for Larseng, så her kan vi ikke bade, men det er tid for å finne en rabbe, fylle opp kaffen, speide innover Finnheia, glede oss over sommeren, utsikten, freden og den nydelige nedfarten som venter.

Tekst og foto Iver Martens

Kart Finnheia

Finnheia -sykkel og hund

Johan Petter Barlindhaug på Turlagskontoret

Hyttebygg og økonomiske muskler i Troms Turlag

Ikke la deg lure av den ganske nøytrale overskriften. Nedenfor følger en kjempenyhet! Men først en kort innledning og litt bakgrunnsstoff.

Av Ellen Marie Ingulfsvann

Innledning ved Arnulf Sørum

For å bygge og restaurere hytter er turlag i DNT-familien avhengig av å søke økonomisk støtte. Tippemidler samt Thon-stiftelsen har vært viktige bidragsytere til hyttene i Troms Turlag. Vi har også fått midler fra Nordenfjeldske Bykreditts stiftelse, fra Samfunnsløftet, og Gjensidigestiftelsen. Tidligere kunne vi også søke midler i Arentz legat for de hyttene i Troms som tilhørte DNT Oslo og omegn, men når turlaget overtok disse hyttene, mistet vi tilgangen til legatet.

Fram til ganske nylig ble alt arbeid med hyttene i Troms Turlag utført på dugnad. Det gjaldt alt fra A til Å. Denne tiden er nå over. Dagens mange krav er nærmest umulig å innfri ved bare å bruke frivillige. Omfanget av byggekrav, HMS-krav og krav til dokumentasjon i alle ledd er så stort at vi har kommet til at råbygg fra nå av skal settes opp av profesjonelle. Det øker selvfølgelig kostnadene. Innredning av hyttene ønsker vi fortsatt å gjøre på dugnad.

De siste årene har turlaget fått flere eiendommer i gave. Det er vi meget takknemlig for.

Våre nyeste bygg er bygd på tomter som er gitt i gave fra enkeltpersoner eller fra organisasjoner. Totalt har turlaget 38 overnattingshytter. Mange av disse er imidlertid gamle og enkelte vil i nær fremtid komme til å trenge omfattende restaurering. Vi har også opplevd å miste en mye brukt hytte, Nonsbu, i en brann i 2022. Dette har påført turlaget store utgifter, men også mulighet til å bygge en ny hytte som er bedre tilpasset dagens behov. Det sier seg selv at turlagets buffer av midler, av overnevnte grunner, har minsket kraftig.

Men så kommer en virkelig gladnyhet: JPB AS, familieselskapet til Johan Petter Barlindhaug har etablert en stiftelse for å støtte Troms Turlag. Det er en utrolig stor og meget kjærkommen gave. Troms Turlag er dypt takknemlig for at JPB AS på denne måten velger å bidra med midler til turlagets hytter.

Fjellvåken avtaler en nærmere prat med Johan Petter (ved Ellen Marie):

Johan Petter Barlindhaug er ivrig når han ankommer kontorene på Troms Turlag. Vi trenger ikke «intervjue»-han vil fortelle. Fortelle hvorfor. Hvorfor han vil donere sju

millioner, hvorav to millioner går direkte til Nonsbu /Litlestraumen og resten i fond der avkastningen går til investeringer. Vi får historien og begrunnelsen.

Mitt turlagsliv har vært i to perioder sier han. 1950-årene i Tromsø og omegn Turistforening og fra 1970 i Troms turlag. Tromsø Turistforening endret navn til Troms turlag i 1964.

Ved å gi dette bidraget vil Troms turlag i større grad kunne benytte de løpende inntektene til dugnads- og vedlikeholdsarbeide og slippe å spare opp til større investeringer.

Han ønsker at Troms turlag i større grad skal kunne investere i anlegg som aktiviserer barn og unge og styrke rekrutteringen. Han nevner Litlestraumen og Nonsbu i samme åndedrag. Begge steder er lett tilgjengelige for barnefamilier. Det er enkelt å komme dit for å delta i aktiviteter og oppleve fellesskap. Turlivet trenger ikke bare assosieres med å gå langt og bære tungt. Like viktig å fokusere på samholdet sier han. Kanskje kan det være en arena for de som faller litt utenfor skolesystemet? Han ønsker at barn og ungdom skal få kjenne på den samme gleden ved dugnadsarbeide som han hadde i sin oppvekst.

Johan Petter deltok på sin første dugnad allerede som 10-12-åring. Det var på Gamle Blåkollkoia. Da var han med på å bære planker og materialer opp fra Movika. Dette kjentes så meningsfylt og kjekt, så han ble veldig inspirert. Han nevner Gunnar Dåbakk som leder og inspirator. Da faren ble syk fikk onkel Einar ansvaret for å ta med guttene på turer og aktiviteter. Men onkel flyttet til Alta, så da gikk oppgaven til familievenn Gunnar Dåbakk. De to deltok også i opp-pussing av Sappenhytta ved Ljosvannet. Senere, 1956-57 var han med på dugnad på

Nedrefosshytta og å finne trasevalg og merke sti fra Nedrevasshytta til Ødestua. Sammen med Gunnar Dåbakk og en lokalkjent fra Bilto lå de inne på vidda i flere dager. Været var dårlig med mye regn. Johan Petter forteller: «Vi var blitt gjennomvåte (det var ikke mye Goretex den gangen) og hadde behov for å tørke litt opp. Vi må tenne opp et stort bål og tørke oss sa karen fra Bilto. Men rundt oss var det bare tørre rabber og ikke en busk over meteren. Da ledet han oss til ei lita senkning i terrenget hvor det vokste høye trær. En gapahuk ble laget med et stort bål foran og der sto vi og tørket både oss og klærne. Ferdig med det foreslo han at vi måtte ha fersk ørret til middag og spurte Gunnar og meg hvor mange småørreter vi spiste. Han fikk svar og forsvant med sitt fiskeutstyr som besto av en fiskebolleboks hvor det var tullet nylon rundt med en sluk. Jeg hadde ikke sett antydning til noen bekkedrag, men han visste bedre og kom tilbake med det antallet fisk vi hadde «bestilt». På spørsmål sa han at han visste om et lite bekkesikkel der fisken sto under torva. Med slik kunnskap hadde han overlevd på vidda under krigen fortalte han oss.»

En annen sterk opplevelse fra den tida, er da han og søskenbarnet Tore Barlindhaug, var tilretteleggere for det første reinraidet i påskea i 1958, jfr. artikkel i Fjellvåken 2021-nr.3: «Vi gikk i forveien opp til Nedrefosshytta slik at den på samme måte som Sappenhytta var oppvarmet når deltakerne kom. Raidet kom sent frem til Ødestua fordi en av deltakerne (danske) gikk av sleden for å skyve på sleden. Da stakk selvfølgelig reinen av og de brukte lang tid på å hente inn reinen igjen. Da de omsider kom frem, ble det etter hvert lystig og høylydt stemning på mennene i hytta. Da Johan Petter og Tore sto opp tidlig for å

rekke reinkappløpet i Kautokeino, kom vappus (reinfører) Aslak ut og ropte på sin søster Elsa. Elsa krøp da frem fra under en slede som hun hadde velta over seg. Elsa som ville sove syntes nok det ble for mye bråk i hytta. Hun sov bedre ute i pesken sin. På den tiden var det ikke vintervei til Kautokeino så turen ned til Alta skjedde med datidens transportmiddel -en beltegående snowmobil med høyt støynivå. Deler av turfølget vårt gikk av snowmobilen på Soulovoubme fjellstue og der tok vi skiene fatt over Beskades og ned til veienden i Gargia». Alle disse dugnads-minnene har vært formative for Johan Petter.

Tønsvikdalen har alltid hatt en spesiell plass i livet hans. Derav også området rundt Nonsbu.

Johan Petter og broren var med faren på mange turer innover Tønsvikdalen. Faren hadde vært lærer i Tønsvika og ville vise guttene rundt. Der hadde de blant annet sin første telttur. På en av turene fikk faren et illebefinnende, men kom seg etter hvert. Han klarte til og med å sykle hjem igjen til byen. Dette var en tøff opplevelse for Johan Petter og broren og preget livet hans/deres videre.

Vi hopper frem til 70-årene der Johan Petter's turkamerat, Trond Pedersen, kommer inn på en avgjørende måte. Johan Petter hadde vært borte på studier/jobb i Trondheim/Oslo i en 10-års periode, så han var klar for nye opplevelser. Trond var allerede aktiv i Troms turlag og dro med seg Johan Petter på turer og dugnadsarbeide. De to var tilsyn på Vuoma-hytta i mange år og deltok i dugnadsarbeidet på mange av hyttene. Johan Petter satt også i byggeteknisk utvalg og i styret i Troms turlag i 80-årene. Samtidig med at han bygde opp firmaet, hentet han masse energi i fellesskapet og

dugnadsarbeidet. Det er noe av denne opplevelsen han ønsker å få den yngre garden med på.

Han nevner at han diskuterte med Trond om hvordan han best kunne støtte opp økonomisk om turlaget? Da var det at Trond foreslo at Troms turlag burde ha sitt eget «Arentz legat». Avslutningsvis sier derfor Johan Petter med lurt smil: «Kanskje burde mitt bidrag i dagligtale hete Trond's legat»!

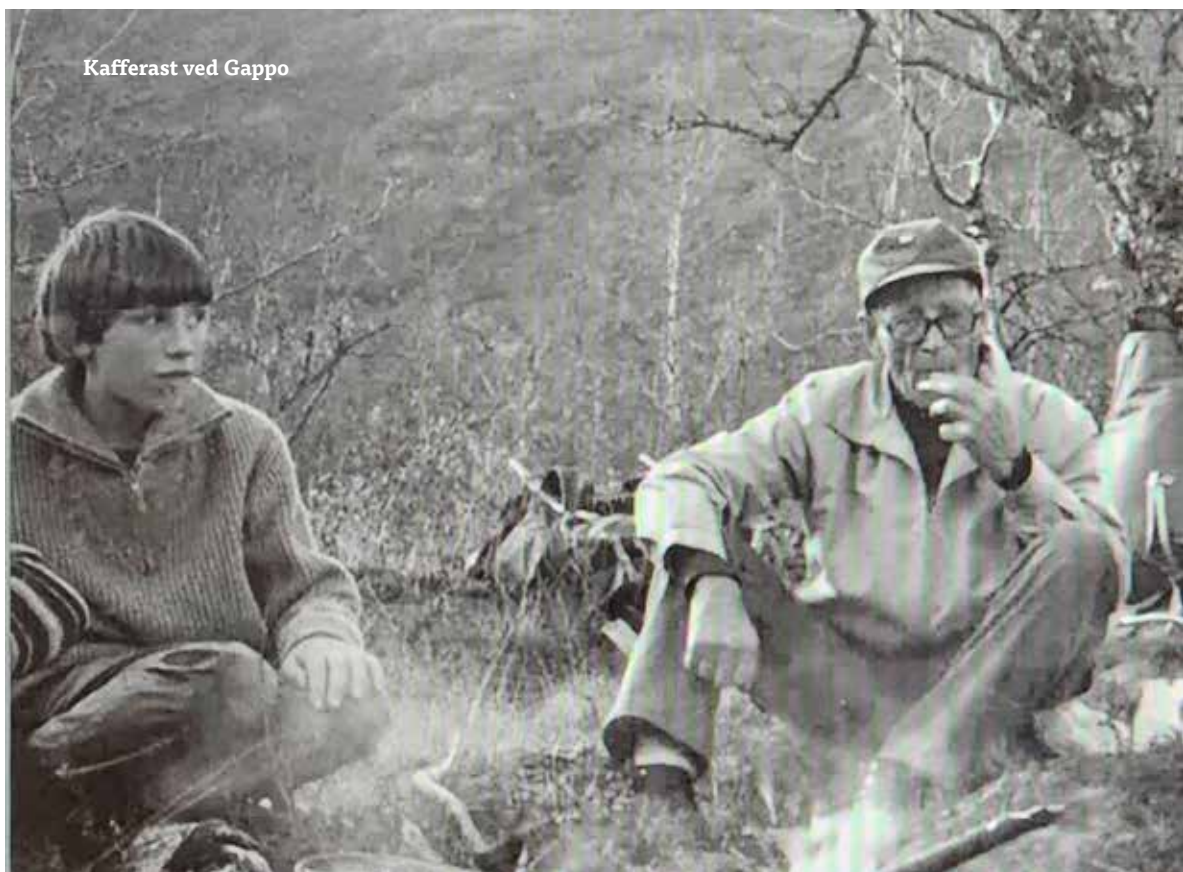
Retningslinjene for Johan Petter Barlindhaug's stiftelse

Johan Petter Barlindhaug ble engasjert i aktivt turlagsarbeid allerede tidlig i tenårene, i det som da var Tromsø og omegn turistforening, og fortsatte i Troms turlag. Engasjementet i turlaget og et aktivt friluftsliv gjennom et langt liv, har vært en

viktig energikilde for Johan Petters engasjement for samfunnsutvikling i nord gjennom et omfattende yrkesliv. Ved opprettelse av en stiftelse, ønsker Johan Petter å bidra til at så mange som mulig skal kunne stimuleres til å få like mye glede og energi fra et aktivt friluftsliv som det han har gjort.

Stiftelsen finansieres fra familieselskapet JPB AS, der Johan Petter plasserte hoveddelen av de verdier han skapte gjennom et langt yrkesliv. Dette etter ønske fra Johan Petter. J.P. Barlindhaugs stiftelse ble etablert i 2024 med formål å støtte nye tiltak i regi av Troms turlag, som bidrar til friluftsliv i Troms.

Det plasseres penger i stiftelsen som skal stå som et langsiktig fond med moderat risikoprofil slik at Troms Turlag skal kunne høste et overskudd som kan brukes til

investeringer i fremtiden.

Det opprettes et styre i stiftelsen som i samråd med Troms Turlag selv vil bestemme hvordan pengene skal plasseres.

Støtte gis til ubetjente hytter eller anlegg. Støtte gis fortrinnsvis til nybygg, men stiftelsen kan i særlige tilfeller også yte bidrag til kjøp av eksisterende bygninger og anlegg, eller store restaureringsprosjekter. Stiftelsen midler skal ikke benyttes til vedlikehold og drift.

Hytta/anlegget kan være i fjellet eller ved kysten. Hytta/anlegget skal gjerne åpne nye typer områder for friluftsliv, bidra til nytenking og/eller nye aktivitetsområder som utvider turlagets tilbud. Stiftelsen kan i spesielle tilfeller yte støtte til kjøp og rehabilitering av privat hytte som er avgjørende for opprettholdelsen av et friluftslivstilbud som

ellers står i fare for å bli nedlagt. Stiftelsen kan støtte kjøp/istandsetting av dagsturhytte i nærområder dersom dette er spesielt viktig for befolkningen i området, ligger i et interessant friluftsområde eller er særlig viktig for rekruttering av barn og ungdom. Hytteprosjekter som spesielt tilpasses barn og ungdom, og der hytta også kan brukes i skolesammenheng, blir vurdert positivt.

Stiftelsen kan bidra med finansiering etter at mulighetene for spillemidler og andre offentlige/private kilder har vært benyttet. Prosjekter der dugnadssinnsatsen er betydelig og byggekostnadene nøkterne, blir prioritert. Bidrag fra stiftelsen vil inngå som Troms turlags egenandel.

Reinraidturene fra Nordreisa til Kautokeino

Hytta ved Reisavann hvor turfølget har stoppet opp for mat og overnatting.

Gunnar Dåbakk med stav

Gunnar Dåbakk fortalte meg for mange år siden om hvordan reinraidturene ble til. Han ble inspirert av ungdommer som skulle feire påsken på fjellet, og hadde bestilt reinskyss over vidda til Kautokeino. Gunnar bestemte der og da at han skulle sette opp turer fra Tromsø med buss, ski og reinskyss. Tilbaketuren skulle bli med buss.

Påsken 1957 ble den første av mange turer arrangert opp Nordreisadalen til fjellet ovenfor Imofossen. Der tok samene over med reinskyss. Den første turen var med 12 deltakere. Bildene viser at dette kan være fra det første raidet.

Da turfølget kom opp på fjellet var det ingen samer som var møtt opp. Da sa en av deltakerne at det var typisk at samene ikke holdt lovnaden. Gunnar Dåbakk ble vår at

Her er turdeltakerne på elveisen på veg innover Nordreisadalen. I bakgrunnen Nedrefosshyttene.

det stod en bearbeidet staur i snøen. Han gikk bort for å se hva det var. På staven stod det skrevet, som jeg kan huske: «Jeg var her, men dere var ikke. Jeg kommer tilbake senere.»

Det gjorde han, og deltakerne kunne kle på seg pesker og skaller for ikke å fryse. Reinskyssen gikk videre over vidda til Reisavann og hytta til familien Gaup. Her fikk turfølget servert margbeinsuppe og overnatting med reinskinnsom underlag.

Påskeaften tok de seg til Kautokeino hvor skoleinternatet ble overnattingstilbudet. Det ble en festlig avslutning på dagen før man gikk til ro. Påsken ble en opplevelse for turdeltakerne, da pleier det å være store sammenkomster av samer i Kautokeino. I påsken blir det holdt bryllupsfest for unge samepar som vil gifte seg. 2. påskedag var ferien over og deltakerne begynte tilbaketurten med buss til Tromsø.

Dette ble et populært tilbud til turlagets medlemmer, og det ble gjennomførte 17 reinraidturer i årene som fulgte.

Tekst: Odd Magnus Heide Hansen. –
Turbildene er levert av Inger Johanne Jakobsen

Ved peisen Gunnar Dåbakk, videre i front Aud Schrøder (Jakobsen), Olaf Jakobsen og Inger Johanne Jakobsen. Helt bak ser vi Kjell Bjørlo Grødahl.

Minneord om Torbjørg Østgård

Torbjørg Østgård er gått ut av tiden. Hun døde fredag 17 november med sin datter Ellen ved sin side. Torbjørg ville ha blitt 96 år to måneder etter sin død.

Torbjørg ble født 1 februar 1928 i Maukdal ved Rundhaugen i Målselv. Hun ble tidlig glad i naturen, og spesielt trivdes hun å være i de nordnorske fjell. Torbjørg var født med etternavn Kvammen, men da hun giftet seg med sin Odd ble etternavnet endret til Østgård. De flyttet til Tromsø i 1957, og meldte seg da inn i Tromsø og Omegn Turistforening. Foreningen ble styrt av et gubbevelde som ikke skjønnte hva kvinner hadde der å gjøre.

Oppstart av hyttekjeden i indre Troms var i sin startfase, og Torbjørg og hennes mann var med på dugnad fra de meldte seg inn i foreningen. Det var merking av stier, bygging av bruer, og de har vært med å føre opp nye hytter i hyttekjeden. I og med at foreningen skulle favne hele fylket, måtte foreningen endre navn til Troms Turlag. Torbjørg var med på sin siste dugnadsinnsats på nye Dærtahytta i 2012. Da var hun 84 år gammel. Hennes siste turlagstur var til Stordalsstuene i 2014. Hun var da blitt 86 år, men klarte å gjennomføre turen med stil.

Paret Østgård har begge vært formenn/ledere i Troms Turlag. Torbjørg var den andre kvinnen som har ledet laget. Hun var leder i perioden 1982-1986. Den første var Anna Jaklin som regjerte fra 1972-1974. Torbjørg startet veterangruppa 1998, og var den første leder av gruppa (DNT senior).

Hun var også svært engasjert i husflidsarbeid og var medlem i Husflidslaget i Tromsø. Hun var også sterkt representert i Troms Fylkes Husflidslag. Hun har vært med i ledelsen i

begge organisasjonene, og for dette ble hun æresmedlem i Tromsø Husflidslag. I tillegg var hun styreleder i Husfliden (butikken) i Tromsø i mange år. Torbjørg har laget mange fine bruksting av naturprodukter blant annet av bjørketegrer og ull. Hun fikk også en utmerkelse av Norges Husflidslag for sitt arbeid for husflid.

Hun og Odd kunne ofte treffes i fjellene i Indre Troms, men Torbjørg vandret ofte alene sammen med hunden Lupo pluss fiskestang og bærsjann. Engasjementet i turlaget førte til at de var turledere på et utall av turer gjennom mange år. I tillegg hadde de tilsyn med Rostahyttene og Voumahytta, før de avsluttet med igjen å overta ansvaret for Rostahyttene. Torbjørg og Odd Østgård ble begge æresmedlemmer i Troms Turlag

Torbjørg har vært et forbilde for mange medlemmer av Troms Turlag. Hun har ikke vært å se på fjellet de siste årene, men hun stilte opp på lagets årsmøter, og ga sitt besyv om saker knyttet til turlaget. Hun fulgte med i utviklingen av Troms Turlag i de senere år, selv om hun var flyttet inn på Mortensnes sykehjem. Torbjørg «var på tur» når hun så bilder fra forskjellige opplegg som vandreturer eller dugnadsturer hvor hun hadde deltatt i.

*Vi, turlagsvenner, lyser fred over
Torbjørg Østgårds minne.*

Tekst og foto: Odd Magnus Heide Hansen.

Tilsynsmøte Troms turlag

27 januar 2024

Av Nina B. Cheetham

Alle foto: Ellen Marie Ingulfsvann

Troms turlags årlige hyttetilsynsmøte ble avholdt på den første uværsdagen i det nye året, sånn sett er godt valg av dag etter en nydelig januar. Leder i hytteutvalget, Morten Olsen ønsket velkommen og nye hyttetilsyn og hytteutvalgsmedlemmer ble presentert samtidig som at gamle ble takket av med applaus og takk for innsatsen. Morten poengterte det viktige arbeidet tilsynene gjør og kunne opplyse om at ledige tilsynsengasjement har mange søkere. Det er mange som ønsker å ta vare på hyttene til Troms turlag.

Nye tilsyn siden sist er:

- ♦ Altevasshytta: Linda Solbakken og Bjørn Henning Gulbrandsen
- ♦ Gamle Golda: Wanja Kvalsnes
- ♦ Nye Golda: Trine Strandmo
- ♦ Nye Gappo: (Maria Andersson var presentert på forrige tilsynsmøte), Kristoffer Aas, Kristin Sommerseth Johansen – de to siste ikke til stede
- ♦ Jegervasshytta: Trine Jegervatn og Kathrine Stark (sistnevnte ikke til stede)
- ♦ Gamle Dividalen: Ida Helene Yksnøy og Stian Jensen - ikke til stede.
- ♦ Gammelhuset i Skipsfjorden: Øystein A. Vangsnes
- ♦ Regine Jakhelln Hemmingsen – hjelpetilsyn - Dærtastua inkludert hundeannekset
- ♦ Nye medlemmer i hytteutvalget: Anne-Julie Klæboe og Øystein Overrein

Styreformann Arnulf orienterer om stier i turlaget

Så var det leder Arnulf Sørum sin tur.

Han startet med å vise bilde av nye Karibu i Lakselvdalen, et imponerende skue. Hytta får strøm, vann og vei til døra, noe som åpner for nye muligheter og nye grupper av turbrukere.

Littlestraumen, et gammelt gårdsbruk som ligger tre kilometer fra det gamle fergeleiet på Vikran, har også kommet i Troms turlag sitt eie. Huset står til nedfalls, men det jobbes med å få til en avtale med en skoleklasse for restaurering av dette. Dette er en idyllisk plass som kommer til å bli svært populær.

Arnulf poengterte at det tillitsbaserte systemet vi har, har utfordringer. Han reiste spørsmålet om hvordan man kan fortsette å kunne holde åpent hele året uten at det snyltes på de fasilitetene hyttene tilbyr. Prisen for overnatting er satt opp for kommersielle grupper, og det poengteres at alle tilsyn og tillitsvalgte må følge med og sørge for at gjestene følger hytteregler og gjør opp for seg.

Kommersiell bruk av hyttene er ikke et nytt fenomen, men det øker i omfang og det er vanskelig å holde fullstendig oversikt over omfanget.

Troms turlag har per i dag 39 hytter (inkludert Karibu).

De firbeinte skal også har sitt, det foregår nå en storproduksjon av hundehus! Disse produseres av Tromsø fengsel og settes fortløpende ut på hyttetunene. Ordningen med forhåndsbestilling av senger skal evalueres på årsmøtet i 2025.

Nettsystemet Famacweb

Dette er et system som gir en bedre oversikt og dokumentasjon av sikkerhet og velferdsmessig standard av hyttene. Dette skal lette det administrative arbeidet samtidig som at det skal fungere som internkontroll og oppfylle dokumentasjonsplikt. All dokumentasjon blir da samlet på et sted. Målet om at alle hyttene skal dokumentere tilsynsoppgavene er delvis oppfylt. Eksempler på aktiviteter som skal registreres er malingsarbeid, rundvask, utendørsarbeid, generelt vedlikehold og så videre.

Etter presentasjonen var det tid for litt aktivitet blant tilhørerne i form av gruppearbeid knyttet til dette nye systemet. Det var ingenting å si på aktiviteten i gruppene og mange gode innspill kom på bordet. Kanskje blir barrieren for å bruke Famacweb mindre når man får øvd seg litt; øving gjør som kjent mester.

Dugnad

Dugnadsbehovet er uendelig og mange av hyttene er av eldre årgang. Flere av hyttene har problemer med at de siger i grunnen. Vi fikk en fantastisk gjennomgang av hvordan Gaskashytta ble jekket opp og stabilisert, et imponerende stykke arbeid med lange forberedelser og planlegging før jobben kunne utføres. Blant annet ble vi se en lang og detaljert utstyrliste samt bildedokumentasjon som viste hvor omfattende en slik jobb er.

Lunsjen var etter hvert kjærkommen og åpnet for hyggelig dialog mellom møtedeltakerne.

Etter lunsj var det tid for oppdatering om bruer og stier fra merkeutvalg/bruutvalg. Vi fikk informasjon om hvilke bruer Troms turlag har kontrakt om ansvar for. Det er nå bestemt at veglaget (Stor-Rostadalen skogsbilveglag) skal ta ansvar for brua ved Likkamoen i Rostadalen.

Stifadder

Bli «stifadder»; dette er et nytt tilbud til medlemmene! Troms turlag har cirka 60 mil med

stier i sitt område, disse trenger omsorg. Alle medlemmene kan nå melde seg på som stifaddere og «eie» en liten bit av en merket sti som man kan være fadder for. På den måten kan man avlaste merkeutvalget. Stiene deles inn i seksjoner og medlemmene kan velge hvilke stier de vil ta ansvar for. Man får opplæring om hva som skal gjøres og utdelt utstyr etter behov. Merke og stiuvalg vil lage en prioriteringsliste over hvilke stier som har mest behov for ekstra omsorg.

Nytt fra hyttene:

De ulike hyttetilsynene redegjorde for hva som er gjennomført i 2023 og planer for 2024. Tilsynene på Goldahytta gjennom 40 år, Bjarne og Hanna Bockelie har sagt takk for seg etter en fantastisk innsats for Troms turlag.

Det jobbes jevnt og trutt og veldig bra med hyttene i hele Troms. Blant aktiviteter kan nevnes ved-dugnader og alminnelig vedlikehold.

TT ønsker også å bedre ivaretakelsen på sine frivillige. Kjersti Bakken og Eli Moksnes Furu gikk gjennom hvordan dette arbeidet skal gjennomføres. Det finnes også ulike nettkurs frivillige kan ta. Disse omfatter blant annet etikkregler og trygg aktivitet. Tilsynsmappen for hyttetilsyn ble også gjennomgått. Der fikk hyttetilsynene siste nytt om ansvar på hytta.

Hytteutvalget: Øystein Overrein, Eli Moksnes Furu, Walter Andersen og Anne- Julie Klæboe

Smånytt

Hytte til hytte-tur i 1990-åra

Turgjengen som skal gå grensemarsjen fra hytte til hytte, hvor de ender i Bjørkliden eller Abisko. Nå er de kommet til Gappohyttene, og disse to er «kommandert» ut for å hente vann. Det er ikke helt ufarlig å påta seg denne jobben om vinteren. Elva/bekken kan by på isproblemer, men disse, Herold Hansen og Asbjørg Theodorsen, har løst problemet. De har satt sammen skistavene, type fjellskistaver i metall og med store trinser, og har tredd bøtta ned til disse. Så tar de så mye vann de klarer å handtere med anordningen for så å slå over i den andre bøtta. Denne måten å hente vann på gjør at man er ganske sikker på at man ikke går gjennom elveisen.

Tekst og foto: Odd Magnus Heide Hansen.

Forsida: Veddugnad ved Gamle Dividalshytta Foto: Oddvar Hagen

Vi ønsker alle velkommen innom Turlagskontoret til en hyggelig prat

Neste nummer av Fjellvåken kommer i oktober 2024. Vi tar imot stoff til neste nummer fortløpende.

I redaksjonen Ellen Marie Ingulfsvann, Finn Jürgens og Nina Cheetham

- ♦ E-post: troms@dnt.no
- ♦ Hjemmeside: www.troms.dnt.no
- ♦ Nå er vi også på Facebook. Troms Turlag – DNT.
- ♦ Redaksjonen i Fjellvåken ønsker stoff fra Turlagets medlemmer. Manus kan sendes til Turlagets adresse.
- ♦ Adresseendring meldes direkte til Turlagskontoret.

